



New Day in Medicine
Новый День в Медицине

NDM



TIBBIYOTDA YANGI KUN

Ilmiy referativ, marifiy-ma'naviy jurnal



AVICENNA-MED.UZ



ISSN 2181-712X.
EISSN 2181-2187

2 (88) 2026

Сопредседатели редакционной коллегии:

**Ш. Ж. ТЕШАЕВ,
А. Ш. РЕВИШВИЛИ**

Ред. коллегия:
М.И. АБДУЛЛАЕВ
А.А. АБДУМАЖИДОВ
Р.Б. АБДУЛЛАЕВ
Л.М. АБДУЛЛАЕВА
А.Ш. АБДУМАЖИДОВ
М.А. АБДУЛЛАЕВА
Х.А. АБДУМАДЖИДОВ
Б.З. АБДУСАМАТОВ
У.О. АБИДОВ
М.М. АКБАРОВ
Х.А. АКИЛОВ
М.М. АЛИЕВ
С.Ж. АМИНОВ
Ш.Э. АМОНОВ
Ш.М. АХМЕДОВ
Ю.М. АХМЕДОВ
С.М. АХМЕДОВА
Т.А. АСКАРОВ
М.А. АРТИКОВА
Д.Т. АШУРОВА
Ж.Б. БЕКНАЗАРОВ (главный редактор)
Е.А. БЕРДИЕВ
Б.Т. БУЗРУКОВ
Р.К. ДАДАБАЕВА
М.Н. ДАМИНОВА
К.А. ДЕХКОНОВ
Э.С. ДЖУМАБАЕВ
А.А. ДЖАЛИЛОВ
Н.Н. ЗОЛотова
А.Ш. ИНОЯТОВ
С. ИНДАМИНОВ
А.И. ИСКАНДАРОВ
А.С. ИЛЪЯСОВ
Э.Э. КОБИЛОВ
А.М. МАННАНОВ
Д.М. МУСАЕВА
Т.С. МУСАЕВ
М.Р. МИРЗОЕВА
Ф.Г. НАЗИРОВ
Н.А. НУРАЛИЕВА
Ф.С. ОРИПОВ
Б.Т. РАХИМОВ
Х.А. РАСУЛОВ
Ш.И. РУЗИЕВ
С.А. РУЗИБОЕВ
С.А. ГАФФОРОВ
С.Т. ШАТМАНОВ (Кыргызстан)
Ж.Б. САТТАРОВ
Б.Б. САФОВЕВ (отв. редактор)
И.А. САТИВАЛДИЕВА
Ш.Т. САЛИМОВ
Д.И. ТУКСАНОВА
М.М. ТАДЖИЕВ
А.Ж. ХАМРАЕВ
Б.Б. ХАСАНОВ
Д.А. ХАСАНОВА
Б.З. ХАМДАМОВ
Э.Б. ХАККУЛОВ
Г.С. ХОДЖИЕВА
А.М. ШАМСИЕВ
А.К. ШАДМАНОВ
Н.Ж. ЭРМАТОВ
Б.Б. ЕРГАШЕВ
Н.Ш. ЕРГАШЕВ
И.Р. ЮЛДАШЕВ
Д.Х. ЮЛДАШЕВА
А.С. ЮСУПОВ
Ш.Ш. ЯРИКУЛОВ
М.Ш. ХАКИМОВ
Д.О. ИВАНОВ (Россия)
К.А. ЕГЕЗАРЯН (Россия)
DONG JINCHENG (Китай)
КУЗАКОВ В.Е. (Россия)
Я. МЕЙЕРНИК (Словакия)
В.А. МИТИШ (Россия)
В.И. ПРИМАКОВ (Беларусь)
О.В. ПЕШИКОВ (Россия)
А.А. ПОТАПОВ (Россия)
А.А. ТЕПЛОВ (Россия)
Т.Ш. ШАРМАНОВ (Казахстан)
А.А. ЩЕГОЛОВ (Россия)
С.Н. ГУСЕЙНОВА (Азербайджан)
Prof. Dr. KURBANHAN MUSLUMOV (Azerbaijan)
Prof. Dr. DENIZ UYAK (Germany)

ТИББИЁТДА ЯНГИ КУН НОВЫЙ ДЕНЬ В МЕДИЦИНЕ NEW DAY IN MEDICINE

*Илмий-рефератив, маънавий-маърифий журнал
Научно-реферативный,
духовно-просветительский журнал*

УЧРЕДИТЕЛИ:

**БУХАРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
МЕДИЦИНСКИЙ ИНСТИТУТ
ООО «ТИББИЁТДА ЯНГИ КУН»**

Национальный медицинский
исследовательский центр хирургии имени
А.В. Вишневского является генеральным
научно-практическим
консультантом редакции

Журнал был включен в список журнальных
изданий, рецензируемых Высшей
Аттестационной Комиссией
Республики Узбекистан
(Протокол № 201/03 от 30.12.2013 г.)

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:

М.М. АБДУРАХМАНОВ (Бухара)
Г.Ж. ЖАРЫЛКАСЫНОВА (Бухара)
А.Ш. ИНОЯТОВ (Ташкент)
Г.А. ИХТИЁРОВА (Бухара)
Ш.И. КАРИМОВ (Ташкент)
У.К. КАЮМОВ (Тошкент)
Ш.И. НАВРУЗОВА (Бухара)
А.А. НОСИРОВ (Ташкент)
А.Р. ОБЛОКУЛОВ (Бухара)
Б.Т. ОДИЛОВА (Ташкент)
Ш.Т. УРАКОВ (Бухара)

2 (88)

www.bsmi.uz
https://newdaymedicine.com
E: ndmuz@mail.ru
Тел: +99890 8061882

2026
февраль

Received: 20.01.2026, Accepted: 06.02.2026, Published: 10.02.2026

UDK 618.11-006.2.618-002-071-08-036

**NIKOTIN, ALKOGOL VA NOSTEROID YALLIG'LANISHGA QARSHI VOSITALAR
TASIRIDA QIZILO'NGACHDA KUZATILADIGAN MORFO – FUNKTSIONAL
O'ZGARISHLAR TAHLILI**

Radjabov Axtam Boltayevich <https://orcid.org/0000-0003-2945-8560> E-mail: radjabov.axtam@bsmi.uz
Sharipova Shaxnoza Ozod qizi <https://orcid.org/0009-0006-7764-9782>
Email: sharipova.shaxnoza@bsmi.uz

Abu Ali ibn Sino nomidagi Buxoro davlat tibbiyot instituti, O'zbekiston, Buxoro sh. A. Navoiy kochasi
1 Tel: +998 (65) 223-00-50 e-mail: info@bsmi.uz

✓ **Rezyume**

Bugunki kunda bir necha turdagi nosteroid yallig'lanishga qarshi dori vositalari, nikotin va alkogol istemol qilish dunyo miqiyosida kun sayin ommalashib, yosh jihatdan "yosharib" borayotgan dolzarb muammolardan biridir. Yuqorida keltirilgan omillar esa qizilo'ngach devoriga sezilarli ta'sir ko'rsatishi ilmiy izlanishlarda o'z aksini topgan. Turli xil zararli tashqi muhit faktorlari qizilo'ngach shilliq qavatiga to'g'ridan to'g'ri toksik ta'sir ko'rsatibgina qolmay, uning motorikasi va peristaltikasiga ham salbiy ta'sir qiladi. Ushbu maqolada shu paytgacha jahonda olib borilgan, qizilo'ngachga nosteroid yallig'lanishga qarshi vositalar, hamda nikotin va alkogolni ta'siriga bag'ishlangan ilmiy tadqiqotlar natijalari haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: nikotin, alkogol, qizilo'ngach, nosteroid vositalar, morfologiya

**ANALYSIS OF MORPHOFUNCTIONAL CHANGES IN THE ESOPHAGUS OBSERVED UNDER
THE INFLUENCE OF NICOTINE, ALCOHOL, AND NONSTEROIDAL ANTI-INFLAMMATORY
DRUGS (NSAIDS)**

Radjabov Axtam Boltayevich <https://orcid.org/0000-0003-2945-8560>
E-mail: radjabov.axtam@bsmi.uz
Sharipova Shaxnoza Ozod kizi <https://orcid.org/0009-0006-7764-9782>
Email: sharipova.shaxnoza@bsmi.uz

Bukhara State Medical Institute named after Abu Ali ibn Sina, Uzbekistan, Bukhara, st. A. Navoi. 1 Tel:
+998 (65) 223-00-50 e-mail: info@bsmi

✓ **Resume**

Today, the use of several types of nonsteroidal anti-inflammatory drugs (NSAIDs), as well as nicotine and alcohol consumption, is increasingly widespread worldwide and has become an urgent problem, with a noticeable shift toward younger age groups. Research evidence indicates that these factors exert a significant impact on the esophageal wall. The esophagus is a well-vascularized tubular organ that connects the pharynx to the stomach; various harmful environmental factors not only have a direct toxic effect on the esophageal mucosa but also adversely affect its motility and peristalsis. This article discusses and reviews the scientific studies conducted worldwide to date that focus on the effects of NSAIDs, nicotine, and alcohol on the esophagus.

Keywords: nicotine, alcohol, esophagus, nonsteroidal anti-inflammatory drugs (NSAIDs), morphology

**АНАЛИЗ МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ ПИЩЕВОДА, НАБЛЮДАЕМЫХ
ПОД ВОЗДЕЙСТВИЕМ НИКОТИНА, АЛКОГОЛЯ И НЕСТЕРОИДНЫХ
ПРОТИВОВОСПАЛИТЕЛЬНЫХ СРЕДСТВ**

Раджабов Ахтам Болтаевич <https://orcid.org/0000-0003-2945-8560> E-mail: radjabov.axtam@bsmi.uz
Шарипова Шахноза Озод кизи <https://orcid.org/0009-0006-7764-9782>
Email: sharipova.shaxnoza@bsmi.uz

Бухарский государственный медицинский институт имени Абу Али ибн Сины, Узбекистан,
г. Бухара, ул. А. Навои. 1 Тел: +998 (65) 223-00-50 e-mail: info@bsmi.uz

✓ Резюме

В настоящее время употребление целого ряда нестероидных противовоспалительных препаратов, а также никотина и алкоголя во всём мире приобретает широкое распространение и представляет собой одну из актуальных проблем современности, которая с каждым годом «молодеет». В научных исследованиях установлено, что перечисленные факторы оказывают пагубное влияние на стенку пищевода и отрицательно влияют на её моторику и перистальтику. В данной статье рассматриваются результаты научных исследований, посвящённых влиянию нестероидных противовоспалительных средств, а также никотина и алкоголя на пищевод.

Ключевые слова: никотин, алкоголь, пищевод, нестероидные средства, морфология

Dolzarbligi

Fabio Caputo va hammualliflar olib borgan (2024) statistik tadqiqotlarga ko'ra spirtli ichimliklarni haddan tashqari iste'mol qilish inson salomatligiga juda jiddiy zarar yetkazadi. So'nggi ma'lumotlarga ko'ra, alkohol iste'moli barcha o'lim holatlarining taxminan 6 foiziga (3,3 million kishi) va global kasalliklar yukining 5,1 foiziga sabab bo'lmoqda. Addiktiv (qaramlik keltirib chiqaruvchi) xususiyatlaridan tashqari, alkohol iste'moli qariyb 200 xil kasallik, jumladan 14 turdagi saraton rivojlanishiga olib kelishi mumkin. Erkaklar va ayollarda alkohol bilan bog'liq o'limlarning 50 foizdan ortig'i oshqozon-ichak tizimi kasalliklari hissasiga to'g'ri keladi. Alkoholga bog'liq o'limlarning eng ko'p uchraydigan sabablari jigar sirrozi (holatlarning 50 foizi), pankreatit (25 foiz) va qizilo'ngach saratoni (22 foiz) hisoblanadi [1].

Bujand L. 2000 yilda alkoholning qizilo'ngachga ham sezilarli zarar yetkazishini o'z tajribasida isbotlagan. Bu zarar bir tomondan shilliq qavatga to'g'ridan-to'g'ri toksik ta'sir, ikkinchi tomondan esa qizilo'ngach motorikasi va peristaltikasining buzilishi orqali yuzaga kelgan [2]. Shundan so'ng 2016-va 2021 yillarda Haber P.C. va Grad S.lar ham hammualliflikda alkoholning qizilo'ngach morfologiyasiga ta'siri haqida o'z ilmiy ishlarida ma'lumot berganlar. Unga qo'ra alkohol epiteliyga zarar yetkazadigan patofiziologik mexanizmlar qatoriga epitelial transportning buzilishi, hujayralararo birikmalarning yemirilishi va shilliq qavat to'sig'ining zaiflashuvi kuzatilgan. Bundan tashqari, alkohol pastki qizilo'ngach sfinkteri bosimini kamaytiradi hamda qizilo'ngach motorikasi va oshqozon bo'shashini sekinlashtiradi. Ushbu o'zgarishlar gastroezofageal reflyuks kasalligi, o'tkir va surunkali ezofagit hamda saraton oldi holati hisoblangan Barrett qizilo'ngachi rivojlanish xavfini oshiradi [3].

Haddan tashqari alkohol iste'moli qusishni qo'zg'atuvchi ta'sirga ham ega bo'lib, bu Mallori-Vays sindromiga olib kelishi mumkin. Ushbu sindrom qizilo'ngach va oshqozon tutashgan joydagi shilliq qavat yirtilishlari bilan tavsiflanadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, Mallori-Vays sindromi bilan og'rigan bemorlarning taxminan 80 foizi simptomlar paydo bo'lishidan oldin katta miqdorda alkohol iste'mol qilgan [4].

Scherübl H. (2020) alkoholning kanserogen ta'sirini o'z tadqiqoti orqali tushuntirib berdi. Alkohol oshqozon-ichak tizimi o'smalari (GI o'smalar) uchun muhim xavf omilidir. Darhaqiqat, etanol metabolizmi natijasida asetaldegid hosil bo'ladi va u Xalqaro Saratonni Tadqiq Etish Agentligi (IARC) tomonidan insonlar uchun 1-guruh kanserogen sifatida baholangan. Asetaldehid chaqiradigan karsinogeneznining asosiy jarayonlari quyidagilarni o'z ichiga oladi: DNK zanjirlariga bevosita shikast yetkazish, DNKni tiklash (reparatsiya) mexanizmlarini to'sib qo'yish va telomeralar uzunligining qisqarishi. Bundan tashqari, alkohol metabolizmi reaktiv kislorod turlarini hosil qilishi va oksidlovchi stressni kuchaytirishi yaxshi ma'lum bo'lib, bu genom barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi [5,6].

Uhlenhopp D.J. va boshqa mualliflar (2020), qizilo'ngachning yassi hujayrali karsinomasi (YHK) qizilo'ngach saratonining eng ko'p uchraydigan turi uchun alkohol, sigaret chekish bilan sinergik tarzda ta'sir qiluvchi, yaxshi isbotlangan xavf omili ekanligini aniqladilar. AQSh da alkohol bilan bog'liq yassi hujayrali karsinoma holatlari barcha holatlarning 72,4% ini tashkil etadi. Shu nuqtayi nazardan, og'iz bo'shlig'i va qizilo'ngachdagi oportunistik bakteriyalar tomonidan asetaldegidning mahalliy ishlab chiqarilishi muhim rol o'ynashi mumkinligi ta'kidlangan [7,8].

Rus olimlari Borovkova N.Yu. va ularning hamkasblari 2018 yildagi tadqiqotlarida NYAQV larning qizilo'ngachga ta'sirini yurak ishemik kasalligi bilan kasallangan bemorlarda uzoq vaqt dori istemoli va polipragmaziyasi natijasida kelib chiquvchi asoratlarni aniqlash orqali ommaga yana bir bor ochib berdilar. So'nggi yillarda YAQDV larni qabul qilishda qizilo'ngachning shikastlanishiga bag'ishlangan

ishlar soni ortib bormoqda. YAQDV larni (shu jumladan, past dozali aspirinni) qo'llash oshqon yarasi, qon ketish yoki striktura paydo bo'lish xavfi bilan peptik ezofagit rivojlanish ehtimolini sezilarli darajada oshirishi haqida dalillar mavjud. Shu bilan birga, YAQDVlarning zararli ta'siri, asosan, himoya antirefluks mexanizmlari samaradorligining bilvosita pasayishi va qizilo'ngach shilliq qavatining ushbu dorilar sinfining zararli ta'siriga chidamliligi bilan bog'liq [20,21].

Lipka S. va hammualliflikdagi olimlar guruhi (2016) xabar berishicha, sigaret chekish, alkogol iste'mol qilish va nosteroid yallig'lanishga qarshi dori vositalarini (NYQD, NSAID) qabul qilish AQSh da juda keng tarqalgan odatlardir va ular qizilo'ngach hamda yuqori oshqozon-ichak (GI) tizimi kasalliklari bilan bog'liqligi ma'lum. Alkogol va chekish gastroezofageal reflyuks kasalligi (GERK) hamda qizilo'ngachning yassi hujayrali karsinomasi uchun xavf omillari ekani ko'rsatilgan va ular eroziyalanuvchi ezofagit hamda qizilo'ngach torayishlarini (strikturalarni) kuchaytirishi mumkin [5-8]. Aksincha, NYQDlar Barrett qizilo'ngachi va qizilo'ngach saratonining ikkala gistologik turi rivojlanishidan ma'lum darajada himoya qilishi mumkin. Tamaki chekish oqibatida kelib chiqqan qizilo'ngach xavfli o'smasi tufayli bajarilgan ezofagoektomiya amaliyoti bajarilgan ayrim mamlakatlarda olib borilgan statistic malumotlar shuni ko'rsatadiki, yaqinda Yaponiya bo'ylab milliy veb-bazali ma'lumotlar bazasidan olingan 5354 ta ezofagoektomiya bo'yicha tahlil shuni ko'rsatdiki, ezofagoektomiya o'tkazishdan oldingi 1 yil ichida chekish 30 kunlik o'lim ko'rsatkichlari uchun mustaqil xavf omili hisoblanadi [9].

Omer Z .B. (2012) o'tkazgan ilmiy tadqiqotga ko'ra, chekish qizilo'ngachning yassi hujayrali karsinomasi (YHK) va adenokarsinoma uchun yaxshi tasdiqlangan xavf omili bo'lsa-da [10], chekishning uzoq muddatli yashashga ta'siri haqida ma'lumotlar kam. Yaqin vaqtgacha tadqiqotlarning aksariyati chekish va saraton uchrashish chastotasi o'rtasidagi bog'liqlikka qaratilgan edi [11-13].

Shvetsiyada o'tkazilgan mamlakat miqyosidagi "case-control" (holat-nazorat) tadqiqotida ilk bor sobiq chekuvchilarda qizilo'ngach YHK bo'yicha natijalar yomonroq ekani qayd etilgan, biroq hozirgi chekuvchi maqomi statistik jihatdan ahamiyatli bo'lmagan [14]. Aksincha, (n = 488 bemor) qizilo'ngach YHK uchun ezofagoektomiyadan so'ng chekuvchilar uzoq muddatli yashash ko'rsatkichlarining yomonlashuvi bilan bog'liqligini ko'rsatgan, ammo kasalliksiz yashash (disease-free survival) bilan bog'liqlik aniqlanmagan. Ushbu tadqiqotda esa hozirgi chekuvchilarning yashash davomiyligi sobiq chekuvchilar va chekmaydiganlarga qaraganda sezilarli darajada qisqaroq bo'lgan, biroq moslashtirilgan tahlilda butun kogort bo'yicha chekish holatiga qarab uzoq muddatli yashashda sezilarli farq aniqlanmagan [15].

Yurtimizda o'tkazilgan so'rovnoma asosidagi tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki 2022- yil holatiga ko'ra 15 yosh va undan yuqori aholi orasida chekuvchi erkaklar soni 2.372.000 nafarni tashkil qilgan bo'lsa bu holat ayollar orasida 115.000 nafar ayolda aniqlandi. 2023- yilda esa 10-14 yosh bolalar guruhida o'tkazilgan so'rovnoma asosida o'tkazilgan tadqiqot bo'yicha 0,63 % o'g'il bolalar va 0,5 % qiz bolalar tamaki istemol qilishi ma'lum bo'ldi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, jahonda alkogol va nikotinning organlarga ta'siri o'rganish bo'yicha juda ko'p tadqiqotlar olib borilishiga qaramasdan, bir vaqtning o'zida alkogol va nikotin istemol qilish oqibatida qizilo'ngachda kelib chiquvchi morfologik o'zgarishlar haqida ma'lumot yetarli emas. Aksariyat ilmiy izlanishlarda nikotin va alkogolning qizilo'ngachga ta'sirini alohida alohida o'rganilgan. Ayniqsa ikki tomonlama foydalanuvchilarda (dual use) yoshga doir o'zgarishlarga juda kam holatlarda e'tibor qaratilgan. Ammo, bugungi kunda bunday bemorlar soni oshib, yosh jihatdan tobora yosharib bormoqda.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Caputo F, Guarino M, Casabianca A, Lungaro L, Costanzini A, Caio G, Zoli G, De Giorgio R. Effects of ethanol on the digestive system: a narrative review. J Transl Gastroenterol. 2024;000(000):000-000. doi:10.14218/JTG.2024.00028
2. Bujanda L. The effects of alcohol consumption upon the gastrointestinal tract. Am J Gastroenterol. 2000;95(12):3374-3382. doi:10.1111/j.1572-0241.2000.03347.x. PMID:1115186
3. Haber PS, Kortt NC. Alcohol use disorder and the gut. Addiction. 2021;116(3):658-667. doi:10.1111/add.15147. PMID:32511812

4. Grad S, Abenavoli L, Dumitrascu DL. The effect of alcohol on gastrointestinal motility. *Rev Recent Clin Trials*. 2016;11(3):191–195. doi:10.2174/1574887111666160815103251. PMID:27527893
5. Roman-Campos D, Cruz JS. Current aspects of thiamine deficiency on heart function. *Life Sci*. 2014;98(1):1–5. doi:10.1016/j.lfs.2013.12.029. PMID:24398040
6. Scherübl H. Alcohol use and gastrointestinal cancer risk. *Visc Med*. 2020;36(3):175–181. doi:10.1159/000507232. PMID:32775347
7. Uhlenhopp DJ, Then EO, Sunkara T, Gaduputi V. Epidemiology of esophageal cancer: update in global trends, etiology and risk factors. *Clin J Gastroenterol*. 2020;13(6):1010–1021. doi:10.1007/s12328-020-01237-x. PMID:32965635
8. Salaspuro M. Key role of local acetaldehyde in upper GI tract carcinogenesis. *Best Pract Res Clin Gastroenterol*. 2017;31(5):491–499. doi:10.1016/j.bpg.2017.09.016. PMID:29195668
9. Lipka S, Kumar A, Richter JE. Impact of diagnostic delay and other risk factors on eosinophilic esophagitis phenotype and esophageal diameter. *J Clin Gastroenterol*. 2016;50(2):134–140.
10. Corley DA, Kerlikowske K, Verma R, Buffler P. Protective association of aspirin/NSAIDs and esophageal cancer: a systematic review and meta-analysis. *Gastroenterology*. 2003;124(1):47–56.
11. Chiba H, Gunji T, Sato H, et al. A cross-sectional study on the risk factors for erosive esophagitis in young adults. *Intern Med*. 2012;51(11):1293–1299.
12. Omer ZB, Ananthakrishnan AN, Nattinger KJ, et al. Aspirin protects against Barrett's esophagus in a multivariate logistic regression analysis. *Clin Gastroenterol Hepatol*. 2012;10(7):722–727.
13. Takeuchi H, Miyata H, Gotoh M, et al. A risk model for esophagectomy using data of 5354 patients included in a Japanese nationwide web-based database. *Ann Surg*. 2014;260(2):259–266. doi:10.1097/SLA.0000000000000644
14. Lagergren J, Smyth E, Cunningham D, Lagergren P. Oesophageal cancer. *Lancet*. 2017;390(10110):2383–2396. doi:10.1016/S0140-6736(17)31462-9
15. Ramus JR, Gatenby PA, Caygill CP, Watson A, Winslet MC. The relationship between smoking and severe dysplastic disease in patients with Barrett's columnar-lined oesophagus. *Eur J Cancer Prev*. 2012;21(6):507–510. doi:10.1097/CEJ.0b013e328350b06f
16. Lee CH, Lee KW, Fang FM, et al. The neoplastic impact of tobacco-free betel-quid on the histological type and the anatomical site of aerodigestive tract cancers. *Int J Cancer*. 2012;131(5):E733–E743. doi:10.1002/ijc.27401
17. Coleman HG, Bhat S, Johnston BT, McManus D, Gavin AT, Murray LJ. Tobacco smoking increases the risk of high-grade dysplasia and cancer among patients with Barrett's esophagus. *Gastroenterology*. 2012;142(2):233–240. doi:10.1053/j.gastro.2011.10.034
18. Sundelöf M, Lagergren J, Ye W. Patient demographics and lifestyle factors influencing long-term survival of oesophageal cancer and gastric cardia cancer in a nationwide study in Sweden. *Eur J Cancer*. 2008;44(11):1566–1571. doi:10.1016/j.ejca.2008.04.002
19. Kamarajah SK, Madhavan A, Chmelo J, Navidi M, Wahed S, Immanuel A, Hayes N, Griffin SM, Phillips AW. Impact of smoking status on perioperative morbidity, mortality, and long-term survival following transthoracic esophagectomy for esophageal cancer. *Ann Surg Oncol*. 2021;28:4905–4915. doi:10.1245/s10434-021-09720-6
20. Borovkova NYu, Buyanova MV, Borovkov NN, Ivanchenko EYu. Gastrointestinal tract injury associated with long-term aspirin use in patients with stable ischemic heart disease and approaches to its correction. *Dr Ru*. 2018;8(152):25–29. doi:10.31550/1727-2378-2018-152-8-25-29
21. Leonova MV. Evolution of polypharmacy: appropriate and problematic polypharmacy, correct strategy and tactics. *Medical Council*. 2021;(14):150–157. doi:10.21518/2079-701X-2021-14-150-157

Qabul qilingan sana 20.01.2026